

BONA PAU

PREMSA
CORONA

Nº. 595 - Any L - MONTUÏRI - SETEMBRE - 2002

La pluja no aconseguí deslluir les festes

Cossiers i dimoni ballaren dins l'església

BREUS

Noces d'or i d'argent

El passat 3 d'agost el matrimoni Martí Ferrer-Sebastiana Ribas va celebrar la festa de les seves noces d'or juntament amb les seves filles, que també commemoraven les d'argent, Sebastiana i Catalina, esposes respectivament de Mateu Cerdà i Vicenç Vaquer, el quals es casaren, el 1952, els pares, i el 1977, les filles. Una esplendorosa evocació conjunta de tres famílies, a les que felicitem, especialment a Martí, administrador de Bona Pau.

Accidents domèstics

A principis d'agost i mentre es movia per dins la casa, la pintora Margalida Mateu "de Meià" va caure i es va rompre una cuixa. Després de demanar auxili, un veïnat la sentí (Gabriel Rossinyol) i pel terrat hi va poder entrar. Immediatament fou traslladada a una clínica, si bé per Sant Bartomeu ja havia retornat.

Dies després també va caure dins la portassa, Bartomeu Verd, de 94 anys, el qual, degut a la seva edat, no es podia aixecar, fins que una persona va passar i li va ajudar. Ara bé, no va tenir posteriors conseqüències.

Repercussions d'una tempesta

La forta tempesta de llamps i trons que va assolir Montuïri i gran part de Mallorca la matinada del passat 10 d'agost, també va incidir i féu malbé

El passat 25 de juny el president Antich en el Consolat de la Mar féu un obsequi per a l'Associació de Gent Gran de Montuïri, el qual fou rebut per la seva presidenta.

els nostres aparells informàtics. Hem pogut editar puntualment aquest número, però així i tot demanam disculpes si s'observen algunes deficiències.

L'Ajuntament, als tribunals?

La premsa de Ciutat de dia 7 d'agost deia que la Comissió Insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca havia decidit demandar l'Ajuntament de Montuïri davant els tribunals per incomplir la legislació en matèria urbanística en concedir llicències d'habita-cles en sòl rústic. Ara bé, en el nostre Ajuntament no se'n té notícies de cap casta.

Presència d'ovnis

La revista "Pronto", de difusió nacional, de data 24 d'agost passat publicava "En la madrugada del 12 de noviembre de 1979 pudo fotografiarse un objeto elevándose verticalmente en Sóller, y en este mismo enclave (en referència a Mallorca), concretamente entre Montuïri y Vilafranca, fué fotografiado por primera vez en España, un ovni". I a la vila, sense adonar-nos-en!

ES GRAONS

Alabança

És d'alabar la determinació que prengué el rector el dia de Sant Bartomeu en acabar l'ofici, en permetre que els cossiers i dimoni, degut a la pluja, oferissin dins l'església les danses amb les que ells conclouen la seva actuació. En general tot-hom ho va agrair encara que qualcú rebutjava que el "dimoni" hi actuàs. Així i tot fou una anècdota molt comentada.

Desídia

No sabem amb certesa els motius, però la joventut montuïrera –avui amb més cultura que anys passats– no respon adequadament al "Concurs de Conte Curt Juvenil Sant Bartomeu", convocat expressament per a ells, i en canvi sí, participa als actes lúdics. I per què no, als culturals?

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Antoni Mateu Socias, Melcior Nicolau Jaume, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata, Felip Munar i Munar, Gabriel Camps Ferrer, Miquel Mascaró Crespí, Joan Barceló Cerdà i Lluís Servera Sitjar.

Administració: Martí Ferrer Sampol

C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

Correu electrònic: oabonapau@terra.es

Aquesta revista ha rebut el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

Reconeixença

L'avinentesa de pronunciar el pre-gó de les passades festes de Sant Bartomeu fou motiu oportú per manifestar el nostre agraïment per haver estat elegit per proclamar d'una manera oficial el seu començament en representació de **Bona Pau**, com una mostra de gratitud per haver assolit els 50 anys d'existència.

No obstant això, de bell nou volem manifestar la nostra satisfacció pel fet que suposa que un poble encapçalat per les seves autoritats –com ja es demostrà el passat 27 de gener amb motiu de celebrar els actes cinquantenaris– hagi volgut de bell nou expressar en aquest any de les noces d'or una nova i ostensible mostra de satisfacció pels serveis i dedicació que durant mig segle hem prestat a Montuïri i als montuïrers.

En aquesta crida considerarem adient fer un breu repàs –breu perquè el temps manava– a la història de Montuïri des que se n'han trobat vestigis fins als nostres dies, amb especial incidència al segle XX i encara amb més concreció a la segona meitat, que són els anys d'existència de **Bona Pau**; on, en les nombroses pàgines omplertes, pràcticament hi han romàs plasmats tots els fets, circumstàncies i avatars que hauran de ser degudament considerats i tenguets en compte a l'hora

d'enllestir els documents que reflectin el passat exhaustiu del nostre poble.

Aquesta especial significació que té **Bona Pau** per als montuïrers, es pot dir que enguany haurà anat de la mà o entrecreuat amb les diferents manifestacions que tradicionalment omplen l'extens programa de festes. D'aquesta manera als ingredients clàssics de cada any que donen saborino, color i sobretot ambient en aquests dies tan assenyals, com són el repicar de campanes, les paperines multicolors (encara que enguany, banyades per la pluja), la il·luminació extraordinària, l'olor de pi, d'alfabeguera i de pólvora, les manifestacions recreatives, les mostres pictòriques, el solemne ofici, el sopar popular gratuït, el futbol, el ciclisme, les corregudes i sobretot els cossiers i dimoni..., en aquesta oportunitat d'or, s'hi ha tenguut present aquesta revista, el reconeixement de la qual pràcticament es féu ostensible des del començament fins al darrer hàlit de les festes.

Si des d'un principi dubtàvem a l'entorn del tema de l'exposició que havíem de fer, posteriorment hem considerat –ateses les moltes mostres d'aprovació rebudes– que encertarem i a més va complaure la majoria dels presents. De totes maneres desitjam agrair les moltes mostres d'assentiment i de complaença que hem rebut els passats dies, prova fefaent d'haver estat oportú en aquesta crida. I si aquí ho exposam ho feim sense el més mínim desig de ser enaltit, com tampoc, rebutjat, més bé ho manifestam com una mostra de reconeixença, valga la repetició, cap a tots aquells que han sabut valorar una continuïtat i un esforç.

O. ARBONA

DOS DITS DE SENY

Incongruències

El món –i el nostre petit món és Montuïri– canvia de cada dia. Els progressos que es donen a gran part de les nacions avançades, poc a poc o aviat van arribant al nostre poble. Abans –50 o més anys enrere– la gent havia d'invertir la major part dels seus ingressos en allò que li era imprescindible, com per exemple aliments, roba, medecines i poques coses més.

A mesura que ens acostam als nostres dies, generalment veim que ara ni la meitat del que es guanya s'ha de destinar a la subsistència. I això ha permès una millor casa, més atenció mèdica, millors mitjans de transport, més oportunitats educatives, proporcionar carrera als fills, més temps per a les vacances, viatges, excursions, diversions... I per altra part disposar de més productes de consum o millorament del nivell de vida, com són televisors, frigorífics, escuraplats, cotxes, aigua corrent, gas butà... i tants d'altres.

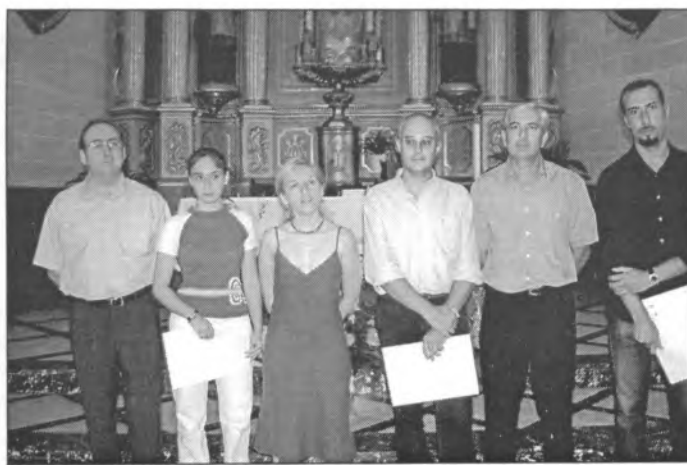
Capítol apart suposarà el consum del cotxe, tenint en compte el seu impressionant preu. Si sols fa poc més de 50 anys a la vila quasi tothom anava a peu, avui ja supera un cotxe per família si tenen fills de més de 20 anys. I de telèfon en disposen més del 95% de les cases.

De cada dia, per tant, ens anam acostant al nivell de vida dels països més avançats. Ara bé, en educació social o ciutadana hauríem d'haver progressat de la mateixa manera. De tant en tant s'observen algunes incongruències que incideixen en l'anormal comportament de certes persones, la qual cosa denota que hem quedat estancats en quant a conducta, actituds o educació. Si, per una part, hem entrat dins una societat de benestar físic i material, en l'aspecte moral i social la nostra societat també hauria de poder gaudir de tant o més satisfacció, de tal manera que dins el poble tothom s'hi santís a gust.

SALOMÓ

El jurat qualificador dels concursos de conte curt d'enguany

Els guardonats, després d'haver rebut el premi

71 obres (com l'any passat) participaren a l'XI Concurs de Conte Curt "Antoni Gomila" **Vermell, de Mònica Batet, de Tarragona, obra guanyadora**

El passat 15 d'agost, festivitat de la Mare de Déu, després del pregó de festes es féu públic el veredict del jurat de l'XI Concurs de Conte Curt -Antoni Gomila- Sant Bartomeu 2002 i del VII Concurs de Conte Curt Juvenil Sant Bartomeu 2002, que cada any convoquen l'Ajuntament de Montuïri, la revista **Bona Pau** i patrocina el primer premi la Corredoria d'Assegurances Gomila S.A.

A l'edició d'enguany han estat 71 les obres presentades, fet que segueix la tendència de les darreres convocatòries. L'any 2000 n'hi hagué 74 i l'any passat el mateix nombre que enguany. No obstant això, cal lamentar però que el con-

curso de conte curt juvenil, creat expressament per als joves montuïrers menors de 25 anys, no tengui la mateixa acollida, ja que ha comptat tan sols amb una única participant.

L'edició del 2000 suposà una fita històrica per al concurs, per primera vegada -gràcies a l'avanç de les noves tecnologies- arribaren originals de fora de Mallorca: Barcelona, València, Tarragona, Girona i Castelló. L'edició que ens ocupa segueix en la mateixa tònica i la procedència de les narracions ha quedat tal com segueix: Barcelona (40), Tarragona (4), Lleida (3), Girona (7), València (5), Castelló (2), Eivissa (1) i només 9 de Mallorca (5 de Palma i

4 de la Part Forana).

El jurat d'aquesta edició, format pel director de la revista **Bona Pau**, Onofre Arbona Miralles; el psicopedagog Gabriel Gomila Jaume; les professores de llengua i literatura catalanes, Antònia Fullana Miralles i Catalina Barceló Mayol i per la mestra Francesca Martorell Fullana, proposà que, excepcionalment i com a homenatge pòstum al difunt patrocinador i màxim divulgador d'aquest Concurs, Antoni Gomila Jaume, es publiquin a part de les obres guanyadores totes les finalistes.

La qualitat de les obres, tant literària com lingüística- ha estat molt acceptable, cosa que ha complicat notablement la tasca del jurat.

La temàtica ha resultat força variada: records de la Guerra Civil, alguns amb un rerefons real; històries d'amor i de desamor; temes tan actuals com el conflicte de Palestina i Israel; les males passades dels ordinadors quan no funcionen; l'oferta immobiliària, etc.

Premis

Els premis de l'«XI Concurs de Conte Curt -Antoni Gomila- Sant Bartomeu 2002» es concediren a:

- 1r premi de 751, 27 euros (125.000 ptes.): a l'obra *Vermell*. Autora: Mònica Batet Boada del Pont d'Armentera, de 26 anys, llicenciada en filologia catalana.
- 2n premi de 450,75 euros (75.000 ptes.): a l'obra *Ruth i Alina, in memoriam*. Autora: Remei Romanos

ADROGUERIA I ELECTRODOMÈSTICS

DE PLAÇA

Telf. 971 64 62 50 • MONTUÏRI

Comprant a la vila feim poble

Madriles de Barcelona, de 56 anys, funcionària de la Universitat de Barcelona.

• 3r premi 300,51 euros (50.000 ptes.): a l'obra *Esborralls del futur*. Autor: Antoni Ibàñez Ros de Vallromanés (Vallès Oriental), de 38 anys, professor de filosofia de secundària.

També s'atorgaren dos accèssits dotats amb 120,20 euros (20.000 ptes.).

• A l'obra *Desembre*. Autor: Antoni Llinàs Cerdà de Palma, de 36 anys, professor d'institut.

• A l'obra *Bocagrossa i la cova del nanet*. Autor: Miquel Barceló Noguera de Vilafranca, de 39 anys, periodista.

En aquesta onzena edició quedaren finalistes les obres següents:

• *El secret*, de Mònica Esbert Marín (Barcelona).

• *El somni d'Homer*, de Rosa Castelló i Morro (Onda – Castelló de la Plana).

• *El te i l'eternitat*, de Jordi Serra i Mayoral (Palafrugell – Girona).

• *Kyrieleison*, de Maria Torres Palau (La Pobla Llarga – València).

• *La vella caldera*, de Josep Fontdecaba i Fuster (Barcelona).

• *Temps de descompte*, d'Òscar Palazón Ferré (Tarragona).

• *Tren de matinada*, Carme Arrufat Dalmau (Caldes de Montbui).

Pel que fa al «VII Concurs de conte curt juvenil Sant Bartomeu 2002» patrocinat per l'Ajuntament de Montuïri la decisió que es prengué fou la següent:

• 1r premi: desert.

• 2n premi de 120,20 euros (20.000 ptes.): a l'obra *El conte publicitari*. Autora: Lluïcia Bosch Rubio de Montuïri, de 16 anys, estudiant.

• 3r premi: desert.

Cal dir que l'entrega de premis comptà amb tots els guardonats o representants, fet que contribuï notòriament a fer l'acte més lluït. Tots es mostraren molt satisfets per la distinció rebuda.

CATALINA BARCELÓ

ALTRES BREUS

L'autor publica el primer premi de l'any passat

El guanyador del primer premi del passat Concurs de Conte Curt, Josep Nogueroles, ha editat un llibre que porta per títol *Camí del Kazakhstan i altres narracions*, el qual inclou nou contes curts propis, essent el tercer d'ells, *Perdre el papers*, el mateix que aquí fou guardonat. D'ell cal dir, per altra part, que anteriorment havia publicat tres llibres de poesia.

L'agost més plujós

S'ha sentit molta gent dient que com enguany no plovia mai a l'agost; però els que tenen més de 50 anys podran saber que no és excepcional que plogui aquest mes. En els nostres arxius n'hem trobat bastants amb pluges. Per cert que els cinc "agosts" d'aquests darrers 50 anys que més ha plogut a Montuïri són: 1972: 85 l/m² (dia 28: 53 l/m²); 1976: 119'7 l/m² (sols el dia de Sant Bartomeu: 117'5 l/m² en una hora); 1977: 65'8 l/m² (aquesta agost plogué 5 dies); 1997: 105'3 l/m² (dia 25: 86'5 l/m²). I enguany, 2002: 80'6 l/m²; plogué 7 dies, i els dies de Sant Bartomeu: 32 l/m². Per tant, l'agost passat ha estat el que més dies ha plogut, però no el que ha caigut més aigua d'aquest darrer mig segle.

LAPIS

jaies per a tots

- Taller propi artesanal
- Gran varietat de dissenys i preus
- Certificat de garantia i autenticitat

Obert 7 dies a la setmana, de 9,00 a 19,00 h.

Ctra. Palma - Manacor, Km 28 • 07230 Montuïri, Illes Balears
Tlf. 971 16 16 00 • Fax 971 64 64 27 • www.lapis.com.tr • palma@lapis.com.tr

A recer d'un cel benèvol i emparats per la deessa agrícola Demèter (la mare Terra, segons els grecs), se'ns ha obsequiat una fecunda anyada, solcada de fruits saborosos. Presenciam avui, una postal generosa, la dama i el bodegò, destriant-hi enmig de l'agre endreçat de tomàtiga, na Miquela Pocoví (fotografia publicada a **Bona Pau** pel desembre de 1998), orfebre d'or vermell exquisit. Ella, fila que t'enfila aquests profitosos i assaonats exemplars, ben bé si fossin guardons indultats per la natura, fins a l'hora d'haver-los de degustar.

Na Miquela, juntament

amb el seu marit, en Pau Lladó –Niell– i l'ajut familiar, han volgut i sabut persistir en el si d'una tradició hortícola exemplar. Al seu hort de "ses Barraques", devora Sabor, de camí entre la vila i Lloret, consagren l'afany i coneixença fidel, per tal que la terra es clivelli i espleti.

La sembra, primaverenca, de les tomàtiques, sol fer-se en el mes d'abril; la collita, ja estival, en el d'agost. No obstant això, al llarg de l'hivern també em podem sustentar dins hivernacles. En regadiu, les variants conrades sovint provenen de llavors híbrides, tals com l'olímpe", la "daniela" o la "roiestar". Abans d'arribar aquí tota aquesta diversitat de sembradura, se solien plantar les espècies conegudes "de casta grossa", com les de Valldemossa, de Sant Pere, de cor de bou, "muchamiel",... tot i que, malgrat la suplantació de les de mena moderna, primerament esmentades, encara, avui, se cultiven, emperò sotmeses, evidentment, al detriment que suposa llur subsistència, gradualment més minoritària.

A diferència de les tomàtiques de ramellet (majoritàriament sembrades a la seca), que són fruita de serva i poden estotjar-se durant tot l'any, ja sia esteses damunt canyissos, a cobro, o bé enfilades pel capoll, amb fil i agulla, a una corda o cordill (com magistralment i artesana ho fa na Miquela), les altres castes de tomàtiga no són aptes per perdurar, sense consumir, gaire temps; en un termini d'una setmana, més o manco, ja perden el bon estat alimentari, tot i disposant-les dins cambres frigorífiques. Per mor d'aquest inconvenient i salvaguardar-ne el major profit, molta de gent n'elabora, amb la seva polpa, entomatigat casolà, degudament empotat.

L'abundor i la qualitat productiva de les hortallisses de Can Niell eclipsen les d'altres plantacions mallorquines. Tant és així que són les preferides de molts dels nostres botiguers i revenedors.

Els resultats de l'esponera són inequívocs: pel que fa a les tomàtiques, ja fa un bon grapat d'anys reportaven uns 15 quilos per planta, de les de penjar i, altrament, devers 25, les híbrides de casta grossa, tipus "roiestar". A Montuïri, a banda del prestigi reconegut d'aquesta horta de

LA IMATGE COMENTADA

**"Miquela Pocoví,
orfebre d'or vermell exquisit"**

"Ses Barraques", també han guanyat renom les tomàtiques collides per l'amo en Jaume i madó Catalina de Son Perot Manera. Ambdues famílies, cada temporada, conformen un milenar (a vegades més i tot) d'efilalls de fruita de ramallet, sumant-hi, a més, les esteses sobre canyissos.

És ben cert que el pla de Mallorca ofereix les millors mostres de tomàtiga de ramallet, i els conradissos i comellars, generosos de fertilitat, de Sant Joan, Petra, Ariany i Maria de la Salut rebenten, anualment, a mans plenes. La nostra vila, merescudament, pot

incorporar-se, així mateix, al llistat suara referit.

Encetant un bocinet d'història convé fer avinent que la tomàtiga és originària de Sud-amèrica, tot i que fou a Amèrica Central on fou emprada per a ús domèstic, sobretot a les planures de Puebla i Veracruz, a Mèxic.

(De fet el mot que designa aquest fruit prové de la llengua indígena asteca "tomatl", semblantment com ocorre en multitud d'altres indoamericanismes del món vegetal comestible).

No arribà a Europa fins entrat el segle XVI i fou a la Península Ibèrica on desembarcà primer, les naus de la qual gaudien de l'exclusiva, del privilegi, del transport dels productes vinents el Nou Món (Amèrica). Aterrà a l'illa pàtria durant el desenllaç del segle XVII, mencionant-se ja en el receptari de fra Jaume Martí (1712-1788), el primer recull gastronòmic conegut a Mallorca.

La tomàtiga és una planta hortense de la família de les Solanàcies, que té per denominació científica l'entrada llatina de "Lycopersicum esculentum". Allò més cabdal és el fet de resultar esser la mare d'una multiplicat de preparats nutritius, extrets dels seus fills (les tomàtiques), tals com confitures, conserves, salses, el popularíssim quètxup, sucs,... A Vilafranca, sia dit, també en guarden d'assecada (de la "de casta grossa") dins pots de vidre, amara des d'oli d'oliva, talment si fossin albercocs secs o figues encistades, estotjada, emperò, d'aquesta curiosa manera. (I són mel, perquè jo les he tastades!)

Heus aquí una rauxa glosada com a colofó:

(Per als qui encara no i han fet mai escala, en aquesta taverna, capital del pa amb oli)

L'anomenada té S'Hostal de servir bon companatge; si vosté vol bon viatge i guarir qualsevol mal entri i demani taula i no se'n penedirà.

Tomàtiga fregada damunt tres llesques de pa, tots els dits es lleparà oliats d'una vegada; amb la mà al pit: paraula!

JOAN BARCELÓ

Nota: M'ha servit de consulta immillorable el manual d'en Sion –Gran–, "Escrips d'un pagès".

S'ha dit que...

No hi ha com invocar les coses (com si fossin esperits) perquè apareixin. El mes passat ens demanàvem on era la màquina de netejar les voreres dels camins del Consell. Idò bé a principis d'agost comparegué i ens deixà els camins que abans pareixien de tres peus, com si fossin autopistes o carreteres desdoblades, segons les tendències polítiques de cadascun.

Ja han arribat per aquí els primers bitllets falsos de 50 i 100 €. Alerta: el paper és d'inferior qualitat.

Qualcú, el nom del qual ja va sortir el mes passat, perd el Nord de tant en tant. Per això l'altre dia li regalaren una brúixola per poder-se orientar.

"Bona Pau ja no du notícies noves ni interessants i certes persones són crítiques amb el seus escrits". Estam d'acord amb aquestes afirmacions, però..., per què no hi aporten la seva col·laboració per millorar-la?

Uns han parlat de gespa artificial al camp de futbol; altres, d'engrandir-lo i la resta, "d'adecentar-lo". Per què no els complauen a tots? Però qualcú, contrari, deia: Posar "césped" artificial és cosa d'equips de 1ª divisió. I li contestaren: "El Montuiri així hi ascendiria".

No una, sinó més de dues dotzenes de "llenderades" feren blanc a l'estrena del nou dimoni. I alguna romangué marcada més d'un dia i en va quedar ben escalivat, de les bromes del dimoni.

L'Ajuntament, com ja s'ha fet costum, volgué quedar bé per les festes. Ja no sols s'ensumava olor d'alfabeguera, sinó també d'eleccions.

Ara volen posar un agroturisme en Es Puig Moltó i fins i tot s'anomenen possibles promotors.

Una persona "gran" ha comprat molt. Diuen que s'ha fet seva l'antiga fàbrica de Can Rua, Son Perot, Sa Torre de Lluçmajor, Es Figueral, Es Revolt d'en Comelles i encara vol posar més agroturismes.

S'indaga si algunes de les obres de Son Manera s'han aturat degut a denúncies.

Una dona que veié el "dimoni" dins l'església el dia de San Bartomeu, anà a agafar-lo per una mà i li digué: "Què fas aquí, dimoni; tu no hi pots entrar".

Una pel·lícula infantil de dibuixos animats, "Atlantis", es va haver de suspendre pel mal temps i va deixar queixosos molts de nins.

Després que els xeremiers el dia de Sant Bartomeu haguessin pujat al campanar varen haver de desistir, tants eren els excrements de colom i el fang. Així mateix tocaren des de l'Ajuntament per l'altaveu.

El dissabte de Sant Bartomeu va estranyar veure algunes autoritats, civils i eclesiàstiques, amb calçons curts, anant darrera els cossiers i en el ball de l'oferta.

El president Antich havia anunciat que vendria el dia de Sant Bartomeu, visita que es va suspendre degut a la pluja.

Sembla que els cossiers han decidit que el dimoni sia un d'entre ells i que es mantindrà el misteri de qui ho ha de ser fins que hagi de sortir.

Cada dilluns es posa un disc de direcció obligatòria davant Son Rafel Mas. Pel paper que fa el podrien llevar ja que poca gent el respecta.

Va agradar el "futbol a la plaça" per als nins en un camp petit i tancat. Els equips eren de 3 jugadors, cada partit era de sis minuts i fou divertit.

Dia 7 d'agost la guàrdia civil posava denúncies davant el supermercat, fet que va estranyar als joves amb les seves motos que hi havia allà davant.

Se senten queixes perquè de tant en tant deixin bosses de fems sense arregar. I no és perquè tinguin ple.

Per fora vila hi ha cans grossos que mosseguen, perquè no duen morral ni estan fermats.

El trial indoor en lloc de fer-se a plaça s'havia d'haver fet al Dau o al camp futbol. Els qui es queixaven ho deien de tan perillós com és.

EN XERRIM

An advertisement for "Ses Jardines". At the top is a cartoon character with a large, round face, wearing a black beret and a dark suit with a white shirt and tie. He is holding a trumpet and pointing with his other hand. Below the character, the text reads: "E.S. SES JARDINES CTRA. MANACOR, KM. 29,3 07230-MONTUIRI TELF. 971646146". The background is white with a black border.

L'AJUNTAMENT INFORMA

UN SANT BARTOMEU PASSAT PER AIGUA

Enguany la climatologia no ha volgut col·laborar gaire en la celebració de les nostres festes patronals, però així i tot els montuïrers han desitjat ésser presents a tots els actes que des de l'Ajuntament hem preparat amb tanta d'il·lusió i ganes. És per això que volem agrair la vostra participació en aquests dies que any rera any ens fan sentir més junts i que l'esperit montuïrer es faci present igual que ho fa l'aroma de l'alfabeguera que omple el nostre poble durant aquests dies de "Sant Bartomeu".

Gràcies, per ser com sou.

SOPAR A LA FRESCA

Més de 800 montuïrers ens vàrem reunir a aquest sopar a la fresca que l'Ajuntament havia preparat per celebrar d'una manera més familiar les nostres festes. Comptant a més a més amb la col·laboració de la nostra emissora municipal: "Radio Montuïri" que va aportar la part musical al nostre sopar. Jaume Sureda, Tina Servera i madò Joana Aina varen fer que el vespre fos per recordar.

COSSIERS I DIMONI A L'ESGLÉSIA

Enguany no va quedar més remei que el dimoni entràs dins el temple parroquial per poder acompanyar a als Cossiars amb els seus balls que, com sempre, varen delectar tot el públic assistent.

El mal temps va fer que Sant Bartomeu perdonàs que el dimoni es ficàs a casa seva.

8ª SETMANA FOTOGràFICA

Els participants a aquesta nova edició de la setmana fotogràfica, organitzada per l'Ajuntament i comptant amb la col·laboració de "Beta color" va ser menys nombrosa que en edicions anteriors, tan sols quinze montuïrers es varen animar a presentar les seves fotos, dedicades enguany a la música, i d'entre tots els conjunts de fotos varen resultar guanyadors:

1.-Margalida Nicolau Pizà, 2.-Joan Mateu Sampol, 3.-Joana Maria Gomila

Fotografia guanyadora del concurs, obra de Margalida Nicolau Pizà

Més de 800 persones participaren en el sopar a la fresca

Nicolau, 4.-Maria Nicolau Sastre, 5.-Aina Maria Socias i 6.-Margalida Antònia Mateu Sampol.

Enhorabona a tots!

L'AJUNTAMENT AGRAEIX LA PARTICIPACIÓ DELS JOVES EN LA CELEBRACIÓ DE DIFERENTS ACTES

Els "quintos" i joves de la vila han aportat el seu gra d'arena perquè les nostres festes hagin estat possibles. Volem agrair la seva col·laboració en l'organització de la "Gimcana", la Cursa

de Carretons, el concurs de "Skaters", el "ball de saló" el taller de manualitats, etc....

AGRAÏMENT

L'Ajuntament en ple vol agrair a tot el poble de Montuïri la vostra participació, malgrat el mal temps, a tots els actes que hem realitzat amb motiu de les nostres festes patronals, desitjant que la pròxima fita festiva, que serà, si Déu vol, el dia 1 de desembre per celebrar la nostra "Fira", el temps ens acompanyi.

Molts d'anys!

Sopar lluita contra el càncer

La nit del 12 d'agost es va celebrar en Es Revolt el sopar a favor de la lluita contra el càncer organitzat per les NN Generacions del PP de Montuiri. Fou un èxit de participació i a mes el sopar va complaure els assistents. Acabà amb una festa amenitzada per l'orquestra "Migjorn 4", la qual s'allargà fins a les 3 de la matinada.

Nou dimoni

Aquesta secció considera notícia el canvi de persona que a partir de les festes d'enguany (suposam) representarà la figura tan popular del "dimoni" a les festes de Sant Bartomeu. Després de 20 anys d'exercir-lo en Juanjo López, es va estrenar, dia 15, amb encert i simpatia com a nou "banya verda" Joan Mesquida Llinàs. Els quatre dies en què hi intervingué –dia de la Mare de Déu, dissabte i dia de Sant Bartomeu i a les corregudes del dia següent– la gent, petits i grans, veié correcta la seva actuació. Enhorabona!

3ª Edat

D'aquest mes passat i de les actuacions de les dues associacions de 3ª edat volem destacar l'organització per part de la de Persones Majors de l'homenatge que que per les festes es va retre a totes les persones de més de 80 anys i a les que enguany han celebrat o celebraran les noces d'or –10 en total– i que fou patrocinat per "Sa Nostra".

Per altra part, dia 10, l'Associació de Gent Gran va organitzar una gelatada en Es Dau per al seus socis, amb música i ball. Festa que va complaure i satisfer el nombrós grup que hi va assistir.

L'home i la dona de més edat de Montuiri assistiren a l'homenatge: Andreu Alcover de 96 anys i Sebastiana Vich, de 97

Els matrimonis que enguany compleixen les noces d'or (a d'alt) foren homenajats
El sopar de la lluita contra el càncer (a baix) va reunir molta gent

Joan Mesquida Llinàs, el nou "dimoni", així va posar per a Bona Pau

Miquela Ferrer Fontirroig (Sa madona de Sabor)

El seu pare fou el primer batle de Lloret quan s'independitzà de Sineu

Quan volem profunditzar dins la Història del nostre poble, inevitablement trobam les seves arrels al camp. Quasi totes les entrevistes anteriors han estat amb persones que havien estat llogades com a missatges o jornalers, però sempre lligades al camp. La novetat del diàleg que hem sostingut avui és amb una persona que fou la madona de Son Juan Arnau, una de les finques grans del Pla de Mallorca. A la nostra entrevistada, Miquela Ferrer Fontirroig, al qui escriu li costa anomenar-la així, d'un mode tan sec. Es troba davant una dona de 93 anys, respectable, de gran sensibilitat i de maneres suaus i amables. La seva compostura i educació l'enrevolten d'un halo de distinció que no es troba sovint. És una velleta encisadora. És interessant afegir que conserva una bona memòria. Hem de dir també que a Montuïri la coneixen per Sa madona de Sabor.

Va néixer l'any 1909 a Son Juan Arnau. Varen esser nou germanes: Antònia, Maria, Margalida, Francisca, Catalina, Joana, Magdalena, Rafela i Miquela, la nostra protagonista. Té dos fills ja casats, Gabriel i Jaume, quatre néts i sis renétes. Els seus pares varen esser els amos de Son Juan Arnau des de 1896.

Estam asseguts a una terrassa de la finca Sa Pleta, de Son Collell, entre el Puig de Sant Miquel i la carretera de Manacor. És començament d'agost i l'horabaixa està declinant. La temperatura és agradable, com és agradable la

presència de l'entrevistada i del seu fill Jaume que ens acompanya i amb el qual ens uneix una forta amistat

– On va anar a classe de nina? (Preguntam per encetar la conversa).

– Junt amb les meves germanes anàvem a costura amb les monges Franciscanes de Lloret, cada dia. Des de la possessió per les drecceres només hi havia mitja hora a peu.

– Amb qui es relacionava més la possessió, llavors, amb Lloret o Sineu?

– Generalment les nostres relacions personals i de treball eren més amb Lloret. Però teníem els jornalers i missatges dels dos pobles.

La nostra interlocutora no ens ho diu, però és interessant exposar que a rel

d'independitzar-se de Sineu (abans Lloret n'era un llogueret) el seu pare fou el primer batle d'aquest poble.

– Quina autoritat tenia la madona a una possessió, en aquest cas Son Juan Arnau?

– Oh! Jo no diria autoritat... Però clar, algú havia de ser responsable o ajudar a l'administració de la finca. Tots sabien les obligacions pròpies del seu ram. Però era habitual que la madona manàs algunes feines al pastor, al porqueret, al plaça morta, si l'amo no els havia manat alguna feina més important abans.

– Per tant, l'amo...

– L'amo duia el control de tota la finca; els dematins, molt prest, el parell major anava a rebre ordres d'ell per saber a quin sementer havia d'anar o quina feina corresponia fer, si havien acabat el que feien el dia anterior.

– És de tots sabut que la dona de llavors sofria una discriminació bastant aguda, no podia fer res sense el seu marit. Si una madona de possessió quedava viuda, hi havia inconvenients que continuàs al front de la finca?

Pensa un poc i li ajuda el seu fill Jaume.

– Record un cas –ens diu. La madona de Binitaref (possessió del terme de Sineu) quedà viuda precisament. Però ella quedà sola al comandament de la finca. Tots la respectaren; tenia caràcter i autoritat.

– En què consistia a una possessió el fet d'estar de guàrdia o guardar?

– Passava que molts de diumenges o festes solíem anar a la posada del poble, tots a molt del personal, també. Se n'anaven a ca seva o allà on volien. Les cases no romanien soles, sempre quedava un missatge guardant. S'alternaven entre ells.

– Quin personal tenien a Son Juan Arnau?

– Érem bastant gent. Teníem de quatre a cinc missatges de cap a cap d'any. Un pastor, egüer, porquer, plaça morta, a temporades entre cinc i sis jornalers (homes i dones); els mesos de figues, quatre

Hotel Rural Es Figueral Nou
Es Pati de Montuïri
Restaurant

*Diligent servei
Amb totes les comoditats
Acurada atenció al client
Servei de noces i banquets*

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri

figuraleres i un al·lotet que els ajudava, més una dona bastants de dies, que també ajudava a les feines de les cases. Afegeix la nostra família... Solíem esser quasi sempre de quinze a vint persones fent feina i a la taula a vegades més.

– **Tenien també homes d'era?**

– Clar. Per fer les messes llogàvem uns quants homes, els quals durant uns dos mesos ens ajudaven a recollir l'anyada. I ara voldria donar-te un detall: devia esser al voltant de 1915 –dubta un moment– quan arribaren a l'illa quatre bateadores. Les primeres que hi hagué a Mallorca. Anaren destinades a Son Gual, Son Brondo, Es Calderers i Son Juan Arnau.

– **Sabem que tothom apreciava i respectava molt el vostre pare. Com era l'amo de Son Juan Arnau?**

Està pensant un moment.

– Per contestar-te he de fer una petita història. Com he dit fórem nou germanes. La nostra mare morí del part que feina deu, que per cert va esser un nin i també morí. Per tant el nostre pare quedà viudo. Anys més tard es tornaria casar. Tal volta moltes mares no es portaren tan bé amb els fills com la nostra madrastra amb nosaltres. L'estimàrem molt. El nostre pare era molt humà, amic de fer-ho tot bé i amb un gran respecte cap als demés. No permetia que tractàssim de tu a cap missatge de més edat que nosaltres. Entre el personal que teníem era natural que a vegades hi hagués desavinences. Ell tallava i resolía els conflictes entre les dues parts. En alguna ocasió hi havia alguna fregada. Entre els missatges se sentia aquesta expressió: "Bé, ja en parlarem el dissabte". Això era degut que el dissabte precisament, l'amo en Jaume no era a Son Juan Arnau, era a Ciutat. Una expressiva glosa de llavors el descriu molt bé quan diu:

S'al·lot cridava adjutori (ajuda)
perquè estava retgirat
l'amo veniu aviat
que en Lluc vol matar en Jeroni.

El 1936 l'entrevistada es casà amb Gabriel Camps Alcover –de Can Socies– quan morí el seu pare –d'ella– i el nou matrimoni passà a ser els amos de Son Juan Arnau durant dotze anys.

– **Quin any vengueren a Montuïri?**

– L'any 1949 ens traslladàrem a Montuïri. Érem els propietaris de les possessions de Son Collell i Sabor.

Teníem posada al carrer dels Cossiers, però també la tenguérem a distints llocs del poble, fins i tot compràrem i visquérem també a Son Rafel Mas. Fins que darrerament visquérem desset anys a la casa de don Joan Ferrando –el vell– de la plaça. Allà teníem molt de contante amb la gent

Somriu un moment abans d'afegir:

– Si bé he de dir que havent nascut a Son Juan Arnau, he viscut tants d'anys a Lloret com a Montuïri. Som una montuïrera més.

– **Imaginam què contestarà, però ho volia demanar: i el grau de cultura de la gent de llavors?**

– Oh, filllet! Molt poca gent, jove o vella sabia llegir i escriure. Les meves germanes i jo escrivíem les cartes que un missatge nostre enviava a un germà seu que estava a Àfrica.

– **En tants com eren a la possessió, tenien programada la cuina de tota la setmana?**

– No. Però el vespre abans ja preparàvem el dinar i sopar del sendemà. A Son Juan Arnau es menjava molt bé i sempre teníem formatge encetat; en fèiem molt. La gent s'aixecava de la taula associada. ens apreciaven molt i eren molts també els qui desitjaven estar llogats a la nostra

(Continua a la pàgina següent)

Influen Baquette No. 82065-8703. Caja y brújula de acero inoxidable, cristal curvo de zafiro irrompible, esfera formada de anillo en el fondo, incorpora diamante oculto con fluctuaciones de apertura de alta seguridad, impermeable hasta 50 metros. www.maurice-lacroix.com

Fermin
Joyerías
Porto Cristo - Manacor - Cala Millor

M
MAURICE LACROIX
Switzerland
Tomorrow's Classics

(Ve de la pàgina anterior)

possessió. Rebien un bon tracte.

– **Suposam que com totes les joves de llavors, estàveu subjectes a un mode de vida rigorós.**

– No t'equivoques. Abans del sol post havíem d'esser a ca nostra. No podíem anar soles pel carrer. Sempre anàvem acompanyades per una germana o amiga... Era un altre temps.

– **On va anar a classe després de les Monges?**

– A "La Puresa" de Manacor.

– **Anaven a Palma sovint?**

– Ja ho crec; amb algun dels nostres pares. Precisament ens vestíem a Palma.

– **Una opinió sobre la llibertat i el paper de la dona avui?**

– Em cau molt bé el paper preponderant que actualment té la dona i el grau de llibertat que ha aconseguit. Eren molts d'anys d'estar sotmeses. Malgrat tot, jo no m'hi vaig sentir mai.

– **Algun detall de la seva estada a Son Juan Arnau?**

– Aquells temps em deixaren molts bons records. Inesborrables. M'alegr molt quan ens saludam amb familiars de persones que estigueren amb nosaltres. Em fan molt de cas. A Son Juan Arnau hi vaig deixar part de la meua vida. Ho estimava.

– **Algun record de qualque ofici desaparegut?**

– Clar que sí –ens diu després de fer un petit comentari amb el seu fill Jaume–. Mira: els cordadors d'olles ja

no es passen. I record que un home de Lloret, que li deien el sen Pixolis, els dies de mal temps, d'hivern adobava canyissos i en feia de nous entre els anys 1920-30.

– **A què es dedicava de jove per passar el temps?**

– M'agradava molt brodar, fer calça, fer randa, la lectura...

El seu fill Jaume s'aixeca somrient de la cadira dient: "Espera que no ho ha dit tot" I després de passar a una altra habitació torna amb un quadre dibuixat per ella, d'uns 30 per 40 centímetres. És un dibuix al carbó molt ben realitzat en opinió del qui escriu, que l'admira sorprès. L'entrevistada somriu com si es disculpàs. Ens reafirmam: té un esperit cultivat i sensible.

– **Què és la felicitat? (Li investim de prompte).**

– Sens dubte, trobar-se en pau amb la seva consciència.

– **Els anys més feliços de la seva vida?**

No hi ha dubte que Miquela Ferrer cap als anys 25 del segle XX era una jove galana a qui se li podien atribuir totes les alabances que un vulgui en quan al seu atractiu encant

– Quan amb les germanes, de nines, anàvem juntes a costura a Ca ses Monges.

– **Si pogués tornar enrere en el temps i tornar començar la vida, a què es dedicaria?**

– Sens dubte tornaria Son Juan Arnau, a Sabor... Són paradisos perduts.

Hem recordat anys llunyans que algunes persones evoquen amb enyorança, altres amb tristor. Ens ha duit a la memòria un vell film dels anys quaranta: "Dulce evocación". En aquest cas el relat, però, no és de ficció; la nostra interlocutora en fou la protagonista. La narració que ens ha deixat a través de les seves respostes està amarada de melangia. Ens conta la història mitjançant els seus sentiments i el de persones que ha tractat, més que dels fets materials de l'època.

MIQUEL MARTORELL ARBONA

Restaurant
Cas Carboner

(DIMARTS TANCAT)

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES...

Ctra. Manacor, km. 28 • Tifs. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUÏRI

Atípiques festes de Sant Bartomeu

L'aigua no va impedir el ball dels cossiers

El "dimoni" entrà dins l'església

Tres titulars que resumeixen els desenllaç de les festes de Sant Bartomeu d'enguany, ja que no foren les típiques perquè la pluja semblava voler deslluïr els principals actes programats. Així i tot els 32'6 litres d'aigua descarregats el dia de Sant Bartomeu no impediren que els cossiers oferissin les danses tradicionals d'aquesta festivitat, si bé això féu que el "dimoni" hagués d'entrar dins l'església (fet que no s'havia vist mai) a l'acabament de l'ofici i allà brindar, juntament amb els cossiers, les danses que dediquen al poble i a les autoritats aquest dia de festa major amb les seves actuacions, com a conclusió.

Hem comptat fins a 53 actes programats per a les festes d'enguany entre els dies 2 i 25 d'agost sense incloure el Torneig de la Llum, però, malgrat la pluja, la majoria es pogueren dur a terme. Així i tot el major obstacle es va superar el matí del dia de Sant Bartomeu quan després d'haver-se suspès el recorregut dels cossiers pels carrers del poble, fins i tot no pogueren acompanyar ni clero ni autoritats a l'església com és ancestral costum.

Ningú, ni els més vells, recorden un fet semblant, si bé fou el mateix 24 d'agost de 1976 quan després d'haver conclòs la darrera actuació dels cossiers en una hora van descarregar 117'5 litres/m2 damunt la vila. Però aleshores no va espenyar cap acte -el paperí, sí- i tot continuà bé.

Com hem esmentat, enguany a les 10 del matí del dia de Sant Bartomeu no fou possible la sortida dels cossiers i

sols amb paraigües i així com pogueren arribaren a l'església i allà varen ballar l'oferta. I en haver acabat el solemne ofici, els assistents aplaudiren la decisió del rector de permetre ballar a l'interior del temple les danses que damunt el cadafal i dins l'ajuntament tradicionalment ofereixen al poble i a les autoritats. Determinació que féu possible que multitud d'espectadors poguessin gaudir d'"El Mercansó", poques vegades contemplat amb tanta delicadesa. Així, cossiers i "dimoni", els grans protagonistes de les festes, guanyaren les inclemències atmosfèriques i el poble va romandre i

ho comentava, satisfet.

Algun acte, però molt pocs foren suspesos. Des d'ara esperem que l'any que ve i posteriors, el temps afavoresqui unes bones festes.

Mols d'anys!

O. ARBONA

En mig de la pluja, un cossier amb paraigua es dirigeix a l'església

Ortopèdia MANACOR

Àngel
Ascaso
García

TÈCNIC
ORTOPÈDIC

Plaça Rector Rubí, 3
Tlf. 971 552 614
Fax 971 462036
07500 Manacor

bar

Ca na Poeta

music

Carrer Major, 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

Antònia Gomila Jaume

Després d'haver viscut una pròpia experiència i la donació d'òrgans del seu germà Antoni, incita a la solidaritat

Era i és una persona coneguda dins Montuïri, Antònia Gomila Jaume "Canet", si bé des de fa 26 anys i degut al seu matrimoni fixà la seva residència a Campos. Tengueren una nina, avui de 24 anys, però la seva recordança de Montuïri no ha cessat mai. És més, no s'oblida de la vila. Recorda amb freqüència el "turonet de Montuïri" i són moltes les vegades que a Campos va al carrer que es diu "Montuïri", i encara més, quan li és possible i sap que els butaners que allà canvien les botelles, que són montuïrers, hi acudeix, entaula xerrada amb ells i així reb "una glopada del sabor del nostre poble", ens diria més endavant.

Aquesta entrevista amb n'Antònia es deu al desig per part nostra de saber un poc més sobre les donacions d'òrgans, ja que ella, com ens dirà més endavant, és donant: Ha hagut de patir l'experiència de ser receptora i posteriorment assistir a l'ofertament que féu la família del seu germà Antoni, de tan grata memòria, a principis d'enguany.

– Antònia: Com se't va ocórrer la idea de fer-te donant d'òrgans?

– Jo ja de ben joveneta som donant de sang; sempre he volgut ajudar. La darre-
ra vegada que em varen operar fa sis

anys de l'esquena, d'un accident que havia tengut, el metge em va dir: "Si no et posen un empelt quedaràs en una cadira de rodes; no tens salvació".

– Què decidires?

– Arran d'aquesta situació em varen posar un os d'un banc que, per cert, no té

rebuig de res, perquè no es rega de sang. Això em va fer pensar molt perquè vaig veure clarament que una persona, no sé qui, havia esta solidària amb mi. Jo puc caminar gràcies a la persona que ha estat generosa i jo me n'he aprofitat. Per tant, jo també vull donar de mi tot quan sigui bo. Això em va acabar de decidir arran de la mort del meu germà, ja que quan vaig saber que en vida es poden donar moltes coses, va ser quan em vaig decidir del tot.

– Com a germana d'un donant i com a receptora d'os, podríes explicar un poc la teva experiència?

– És molt dur veure que no pots fer res per salvar la vida d'una persona que ahir vespre era pletòric de vida i l'endemà al matí ja és morta. Et sents totalment indefens i impotent. I quan el metge ens va dir: No hi ha res que fer, però ell encara pot fer moltes coses per als altres", va ser un cop molt fort. Vull dir que la meua cunyada va ser una dona forta i ens va demanar de parer al meu germà i a mi a veure que fariem respecte a la donació d'òrgans. I no vàrem tenir cap dubte, tot d'una li vàrem dir que sí.

– És necessari ser donant d'òrgans en vida?

– No importa ser donants d'òrgans en vida. Ara bé, si ho ets i després els teus familiars no els volen donar, també es pot fer.

– Respecte al teu germà, fou difícil?

– El més difícil de tot per a mi va ser el procés; va durar set hores. Nosaltres vàrem donar tot quan servís amb l'única condició que no el desfessin, a la qual cosa el metge ens va assegurar que no ho coneixeríem. I així va ser. La quantitat de metges, infermeres, psicòlegs... que t'assessoren i es mouen per fer aquesta feina, conformen un equip impressionant; però saps ben cert que hi ha molta gent que està en llista d'espera per aconseguir un ronyó, un fetge, les còrnies... i tot això evidentment no et lleva la pena, però veus que ajudaràs a altres persones que, d'altra manera, no seria possible.

Manca consciència que els òrgans d'una persona que ha deixat d'existir poden servir perquè altres puguin seguir vivint

– Des de l'11 de gener passat que morí Antoni i pel que fa a la donació, que ens pots dir?

– Jo vull donar testimoni que quan ha passat una cosa d'aquestes, llavors estàs molt contenta, perquè ja no podies fer res pel teu germà, però ell haurà pogut salvar moltes vides. A més, quan em demanen: "Què diries per convèncer les persones que estan dubtoses sobre si donar o no", jo sempre contest: "Els agafaria per les mans i els diria: tots feim el màxim que podem fer en vida, però una vegada mort si podem ajudar que qualcú visqui millor o, simplement, visqui, ho hem de fer. Tots hem de ser solidaris.

– Per què hi ha tants pocs donants en l'actualitat?

– Possiblement per desconeixement. La gent es pensa que el mutilaran, que li faran forats als ulls... i no és exactament així. Per altra part, per fer una donació el carnet no és necessari, sols serveix perquè en parreu amb la família i perquè sàpiguen quina és la teva voluntat. Però si llavors ells canvien d'opinió es pot fer perfectament.

– Què es pot donar en vida?

– Es poden donar moltes coses: sang, cartílag, pell i també es pot donar un ronyó si es a un familiar directe.

– El jovent és solidari?

– Només sé la informació que tenc de la donació de sang de la Universitat de Palma i puc dir que és penós. Amb 14 o 15 mil persones que hi estudiem duen 13 o 14 bosses de sang.

– Voldries afegir qualche cosa més?

– Que les persones se solidaritzin amb una causa tan noble com és la donació, perquè feim bé a la societat. Pensem que la vida de moltes persones necessita d'altres que sien solidàries, que donin els seus òrgans. -

O. A.

Nota.- Bona part d'aquesta entrevista s'ha extret d'una altra publicada a la revista "Ressò de Campos", firmada per Antònia Sitjar Valls.

La festa de la gent de 3ª Edat fou molt participada i satisfactòria pels homenajats

Gloses

Festa de la 3ª edat

Per fer sa festa encertada
tots hem de tenir un bon fi
i es personal que hi ha aquí,
per jo és una flor daurada.
Amb sa festa organitzada
trob que van per bon camí
i pels vells que som aquí
per poder-nos divertir
amb una gran gelatada:
que per tots sigui encertada,
cap hi tenguem res que dir.

BIEL CERDÀ

Aquesta glosa i la següent havien de ser recitades el dia de la festa dels majors, dia 18, però per motius aliens o per descuit dels organitzadors no fou possible. Així i tot les publicam aquí.

Festa de sa gent major

Fa dos pics que veng aquí
i cada any es fa més bé,
jo l'any que ve tornaré
si el batle em deixa venir
i Déu troba que convé.
Jo sempre recordaré
el que enguany han volgut fer
per tots els vells i per mi.

ANTÒNIA ADROVER

En agraïment

(Per l'escrit al n^o anterior de Bona Pau)

Gràcies, Joan Barceló,
per dir de mi tantes coses;
jo no crec merèixer-ho,
al lloc a on tu me poses.
És ver, qualche pic faig gloses
però tu ho fas molt millor.

ANTÒNIA ADROVER

Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys
treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuiri

Un rar, curt i anormal estiu 2002

Com que la monja no ho encengué el frare no ho ha hagut d'apagar

Sabat és, i els vells pagesos ja ho deien, que els aiguats i tempestes del mes de juliol sempre cauen malament. Pel Juny, sí necessitam pluges perquè durant l'any no ha plogut prou, tot i que no siguin gaire convenients encara no són tan perjudicials com les de juliol. Tot i així a partir del mes de maig ha de fer el temps propi de l'estació o sigui bon sol i bon vent. Enguany no ha encertat la dita: La monja ho encén, i el frare ho apaga. La monja, és refereix a Santa Margalida que cau dia 20 de juliol; el frare, a Sant Bernat, dia 20 d'agost.

De fet enguany Sant Bernat no ha tingut la feina d'apagar-ho ja que Santa Margalida s'oblidà d'encendre-ho. Pel Juliol, ni dona ni caragol. Caragol i dona, tot l'any és bona. De juliol sense calor, guardeu-me'n Senyor. Qui té sol, que més vol?

Aquestes populars dites ens donen entent que la pluja d'estiu no és bona pels cereals granar, assecar-se bé perquè ben secs es fàcil de batre. I com que és amb la pluja i boirades que els caragols surten a pasturar, si pel mes de Juliol trobam cargols és perquè ha plogut i no és convenient que ho faci. Referent a les dones crec que actualment no té gaire sentit. No segant ni batent de la manera d'antany a les dones no les és necessari agafar la falç per segar, així com tampoc han d'ajudar als homes a lligar garbes, estendre "vencisos", passar els "rampains", espigolar, ni a batre i fer la batuda

neta. Fa estona no es bat amb bísties, perxa i carretons damunt una era.

Però temps reculat, sí que havien d'anar a l'era a ajudar, i clar, amb la feinada que comportava el segar i batre s'havia d'estar al temps, sofrir polsegada, picor, calor i aquests treballs, els qui els hem viscut, sabem que són feixucs i esgotadors. I estant tant cansats, i cansades, no hi ha temps ni ganes d'estar amb la dona, afegint que a més tenim bastants dies de basca i calor pel fora vila no és temps apropiat per ficar-se al llit junts home i dona; per un millor descans millor jeure separats. Avui en dia però aquesta dita no té gaire sentit, té millor significat aquesta altra que diu: "Caragol i dona, tot l'any és bona". I més significativa enguany que l'estiu ha estat curt i les temperatures no han estat tan altes com quan fa un estiu normal. I no havent-hi la feinada que hi havia temps passat per recollir l'anyada la majoria passam l'estiu nedant a la platja, piscina o al safareig. Si acàs algú té feines a fora vila esquiva les hores de fort sol i a bastants de bars, restaurants, locals públics, i cases particulars es disposa d'aire condicionat o almenys d'eficients ventiladors. Fins i tot pels qui han d'anar amb la "cosetxadora" no se sofreix pols ni calor ja que la majoria d'aquestes màquines poseixen cabina amb aire condicionat. Com que disparam de vehicle per anar a onsevulla i amb bon temps convidada a anar d'excursió. Sempre està ben encertada la dita de: "qui té sol,

que més vol?" Com han evolucionant les feines foravileres, Deu meu!

Ara per l'agost, si que ja va bé que ploqui i de fet es normal que almenys faci un bon ruixat o barrumbada (jo diria que és bona la pluja si ha fet l'estiu així com cal, no com enguany que ha estat anormal) diuen però que ha d'esser passada la festa de la Mare de Déu morta, o sia la d'agost que cau dia 15. L'aigua més oportuna és la que cau entre les dues "Maresdedeus", entre dia 15 agost i 8 setembre. Aleshores les figues de moro s'inflen, i als arbres també les cau bé, surten bolets, si plou per l'agost, per l'octubre surten esclata-sangs, ara això sí, després, en haver-hi bona saó, ja millor si no plou fins passat Sant Miquel (29 setembre) que pel fora vila hi ha molt que fer. Des de mitjan agost ens trobam en temps de recollir ametlles, figues, garroves, hortalisses, fruites... Però si, com ha passat qualche any persisteixen les tempestes i pluges, les figues tornen blanques, es baden, es podreixen i també es perden bastants fruites i hortalisses, especialment tomàtigs, melons, síndries.

I són bastants els anys que per les festes de Sant Bartomeu una barrumbada mos banya el paper i desbarata un o altre acte programat. Com a mostra, i segons dades que tenim de pluja i publicat a **Bona Pau** l'agost de l'any 1976 es mesuraren 119'7 litres m2, i l'any 1997 105'3. Enguany la pluja, com té per costum, no ha mancat, s'han recollit 80'6 litres. Però com que generalment el temporal a l'estiu passa aviat, hi una dita que diu: "pluja d'estiu i plors de bagassa, aviat passa".

Diuen que si no fa estiu d'hora el fa a deshora. Atesos aquests raonaments tocam tenir un setembre de bon sol i calorós. Si és compleixen el meus pronòstics diria que tindrem un bon assecar les figues, però avui el batre amb carretons i assecar figues ha passat a esser història. Els qui n'assequen es redueixen a uns quants canyissos per tenir figues seques per encistellar dins pots i que per cert no hi deu haver res més gustós i dolc que les figues fetes forneres i encistellades.

SION NICOLAU

BIP **Super Montuiri**
supermercados Extens assortit
 Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria • Xarcuteria
 Panaderia • Fruita i verdura • Begudes • Neteja

I TOTA LA NOVA GAMMA DE "LEADER PRICE"

Av/ Es Dau, s/n

Tlf. 971 64 67 60

Montuiri

Llúcia Bosch Rubio

Segon premi del Concurs de Conte Curt Juvenil

Començarà 2n de Batxiller i ja pensa en la Universitat

Sols un concursant es va presentar en guany al VII Concurs de Conte Curt Juvenil, en aquesta cas, una joveneta, Llúcia Bosch Rubio, que el passat dia 21 va complir 17 anys. No és que nasqués a Montuïri, sinó a Palma, però des de fa tres anys la seva família té fixada la residència al nostre poble. La seva mare, Pilar, és de Sevilla, però el seu pare, Tomàs, de professió arquitecte, és mallorquí, descendent de Montuïri. I la guardonada, tota la vida, temporades i dies, ha vengut a passar-los a Montuïri a ca la seva padrina Catalina Payeres. És més, "no m'agradaria –ens deia ella– tornar a Ciutat".

Actualment estudia a l'Institut Ramon Llull de Palma i aquest setembre començarà el 2n de Batxiller, a la branca de socials. Després, ara com ara, pensa continuar els estudis a la Universitat de Barcelona on cursaria Periodisme o Belles Arts.

Per altra part, en l'actualitat mostra les seves preferències literàries per un autor català, Ferran Torres, particularment per la seva temàtica juvenil.

Ens confessava que ella tota sola va escriure el conte curt amb el que va participar al concurs, sense ajuda de ningú, el qual portava per títol "El Conte Publicitari", si bé no fou aquesta la primera vagada que es presentava a un con-

curs literari, ja que anteriorment ho havia fet a Ciutat on va participar en "El recull de literatura juvenil".

El treball guardonat a Montuïri suposa la descripció de la situació que viu un al·lot un vespre que no tenia previst fer allò que va fer, "tant és així –ens deia l'autora– que és un ser poc paranoic, el qual, gràcies a una beguda, acaba passant-s'ho bé amb una al·lota i triomfa so-

bre el seu amic, que tenia intencions contràries a ell".

Quan parlàvem amb na Llúcia ens comentava que hi havia gent de Montuïri, de la seva edat, que també es volia presentar i fins i tot ja havien escrit els seus contes i els llegiren entre ells i els consideraren adequats, però finalment sols ella va presentar el seu. "Esper –opinava na Llúcia– que l'any que ve s'hi presenti qualcú més, perquè si no... en 17 anys, si actualment no s'animen, no s'animaran mai. Si ara que tenen temps no ho fan... I això que no és tan difícil escriure".

La joventut montuïrera, la majoria de la qual reuneix condicions, pot i deu prendre mostra. Una oportunitat literària anual orientada a fomentar el seu caire literari no es dona sempre ni per tot. Un concurs i premis per als montuïrers i montuïreres que es mereixen esser més valorats i participats.

O. ARBONA

Montuïri

971 646 460

Bar Can Pieres

SA NOSTRA DOR

mes a mes més confiança

per a gaudir de tot ...

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

gent de confiança

La delegació de l'Obra Cultural Balear a Montuïri durant la transició democràtica

Aquesta és la petita memòria d'una gent i d'un temps. D'una gent que aconseguí posar el nom de Montuïri en boca de molts mallorquins que es despertaven poc a poc de la somnolència i del silenci de la llarga dictadura franquista. D'un temps en què la delegació de l'Obra Cultural Balear a Montuïri estava composta per persones que tal volta tenien poques idees i manco estructurades, però aquestes escasses idees eren prou clares, bàsicament recuperar una història, una cultura, una llengua i unes tradicions que ni tan sols teníem consciència de la seva existència.

L'1 d'agost de 1974 es reuní per primera vegada la delegació de l'Obra Cultural Balear a Montuïri. El lloc elegit fou la casa de Joana Jordà Gomila –Confitera- al carrer del Pujol. Semblava una premonició, aquest local, cas Confiter, havia estat un dels cafès més coneguts del poble. Al primer terç del segle XX es feien balls d'aferrat –molt mal vistos per l'església- i posteriorment durant la Segona República fou durant un temps seu de la Societat Republicana local. Per tant, d'aquest mateix local que durant el primer terç del segle XX havia trasbalsat la molla caciquil i havia alterat els grups i institucions més conservadores del poble, sorgia novament un grup de persones carregat d'idees –tal volta molt primàries però amb una forta empenta innovadora- que impulsaren un fort dinamisme a la vida social i cultural del poble.

Abans hem d'esmentar –ja que ens sembla prou important- que Montuïri

fou un dels pocs municipis de Mallorca on comandà l'esquerra durant tota l'època de la Segona República. Després de l'alçament militar la repressió fou molt dura (es compten disset assassinats) i per tant, tots aquests fets comportaven una forta politització soterrada al poble.

Aquest democratisme històric latent començà a donar els seus fruits amb la creació de la delegació de l'Obra Cultural Balear integrada amb la seva major part per elements molt actius –alguns d'ells estudiants a Barcelona i coneixedors dels moviments democràtics que poc a poc anaven sorgint- que desenvoluparen una tasca de formació intensa, especialment de cara al jovent. La importància d'aquesta associació fou cabdal en el procés democràtic que tingué posteriorment el poble.

A aquella primera reunió hi assistiren Joana Jordà Gomila –Confitera-, Antoni Mateu Socias –Rei-, Antònia Mateu Socias –Rei-, Joan Garau Andreu

–Mostatxet-, Rafel Socias Miralles –Vermell-, Catalina Jordà Castellà –s'Holandera-, Miquel Fiol Company –de sa Matança-, Josep Oliver Verd –de Meià-, Pere Miralles Roca –Malherba- i Pere Sampol Mas –Sampol-.

El primer punt de la reunió fou l'exposició als assistents de la necessitat de poder comptar amb una delegació de l'Obra Cultural Balear, en què consistia l'OCB, els avantatges que podia aportar al poble i les activitats que es podien dur a terme. Però ja s'exposà –amb idees prou clares per a l'època- que tota la feina que s'havia de realitzar era amb la finalitat de promoure la cultura mallorquina i així aconseguir un sentiment de poble. I especialment impulsar l'organització del Primer Certamen de “Cançó des camp i colles de xeremies” que es duria a terme durant el mes d'agost, amb un gran èxit de participació i d'assistència. L'esdeveniment va tenir una gran repercussió, no només a Montuïri sinó a tota Mallorca.

Una altre punt important era iniciar converses amb altres institucions i entitats del poble per col·laborar de forma conjunta. En principi, i segons consta a les actes, es rebutjà el contacte amb la parròquia local, regida aleshores pel rector Guillem Rigo, amb el qual es tenien sensibles discordances de pensament i discrepàncies degudes especialment a les postures conservadores del prevere.

Les reunions eren també fòrums de discussió entre els integrants. A la primera ja es produïren friccions entre Pere Miralles Roca –Malherba- (director de la banda de música) i Miquel Fiol Company –de sa Matança- (regidor de l'Ajuntament aleshores) sobre la representativitat de l'Ajuntament de l'època.

Per a la captació de socis tingueren l'habilitat d'aconseguir-ne de tots els sectors econòmics, socials, polítics, culturals i esportius de Montuïri, fins i tot, com hem dit abans, entre els socis es trobava el regidor de l'Ajuntament de l'època, Miquel Fiol Company –de sa Matança-.

Es fomentà la recuperació de tradicions perdudes dintre de la rutina gene-

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

ral. Es recuperaren festes populars, com la dels darrers dies de Carnaval, i es potenciaren les patronals de Sant Bartomeu donant més rellevància al grup de cosiers, molt folkloritzats aleshores, i a la Banda de Música.

Poder comptar amb un local social on dur a terme les reunions i les activitats fou una fita clara en els primers moments. Es temptejaren diverses opcions fins a trobar-ne un sobre l'antic celler de can Ferrando al carrer de Baix. La inauguració fou el 22 de desembre de 1974.

El local era una sala gran que tenia 19 x 15 metres quadrats a més a més d'una cuina amb xemeneia. No tenia aigua corrent ni serveis.

El lloguer pujava a 1.800 pessetes mensuals que es pagaven al propietari, Joan Ferrando Gallard.

Les condicions d'entrega del local eren llastimoses, estava brut, faltava emblanquinar, tenia goteres i sense llum ni comptador.

Com a mostra de reconeixement l'acta reflecteix les persones que col·laboraren en la neteja i condicionament:

- Miquel Arbona Mayol -Ferreret-.
- Pere Arbona Mayol -Ferreret-.
- Pere Garau Vaquer -de s'Agència-.

El 25 d'agost de 1974, en el certamen de "Cançó des Camp i Colles de Xeremiers", Aina Llabrés així ens oferia la "Tonada per sembrar mongetes"

- Bartomeu Garcias Moll -Saldadet-.
- Catalina Manera Trobat -de ses Donades-.
- Antoni Mateu Socias -Rei-.
- Antònia Mateu Socias -Rei-.
- Maria Mayol Sánchez -Fidevera-.
- Gaspar Miralles Sastre -Costa-.
- Maria Antònia Moragues

- Pere Sampol Mas.

S'oferí un recital a càrrec d'Isidor Marí i posteriorment es mantingué un col·loqui amb el president de l'Obra, Climent Garau i el president del secretariat de pobles,, Sebastià Serra. Hi assistiren més de 300 persones

El local es convertí en una poderosa eina de treball que facilità les iniciatives principals i immediates que aleshores es tenien com eren els curssets de mallorquí!

Es crearen comissions formades pels mateixos socis on les activitats impulsades reflectien moltes vegades els hobbies personals de cada soci. El que li agradava la música tenia esment d'aquest punt i d'ell sorgien les idees. Les comissions creades foren:

- Representacions teatrals
- Concerts i recitals
- Campanya de mallorquí
- Conferències
- Activitats de caire infantil
- Exposicions
- Estudi i promoció de grups folklòrics.
- Creació d'una Biblioteca
- Excursionisme

Es feren conferències en les quals

(Continua a la pàgina següent)

Camí de Ca'n Tamos, s/n
07230 - Montuiri
Tel./Fax: 971 64 66 49
clivetmontuiri@airtel.net

Clínica Veterinària

- medecina general
- vacunacions
- cirurgia
- raig X
- ecografia
- animals exòtics
- perruqueria
-

CONCERTAU HORA

(Ve de la pàgina anterior)

s'utilitzaven enunciats encoberts per anunciar-les i que res tenien a veure amb allò que es parlava. Així passaren per Montuïri polítics i periodistes que exposaven la situació política de l'Estat espanyol i els diversos corrents que anaven sorgint dins del poder franquista o fora d'ell. Les sales on es feien aquestes conferències eren sempre plenes de gom en gom, i mai hi faltava la presència d'algun guàrdia civil de paísà. Entre els oradors més destacats podríem citar Josep Melià, Antoni Alemany, Andreu Ferret ("Associacionisme"), Antoni Papell, Antoni Serra, Antoni Tarabini ("Aprendre a llegir el diari"), etc.

Apart es feien conferències més "noves" sobre Cooperativisme, i es realitzaven recitals com el de Pere Bonet i obres de teatre popular. En aquest apartat hem d'esmentar la recuperació d'una obra de teatre local, "Sant Antoni al Viu", de la qual es feren una sèrie de representacions, algunes d'elles fora del municipi.

Es prestà atenció a l'excursionisme com a eina per conèixer els indrets més recòndits de l'illa i augmentar l'interès del jovent pel medi natural.

Per aprofundir en una història que aleshores era desconeguda perquè mai s'havia ensenyat, cada dissabte l'historiador Sebastià Serra Busquets impartia un curset sobre la història de Mallorca al local social.

També destacà de forma especial l'actuació del cantant valencià Raimon el juliol de l'any 1976 a la possessió del Dau. Un fet anecdòtic fou que els associats de l'Obra segaren el sembrat d'una

part de la finca perquè l'utilitzàs el públic assistent. El recinte es trobava ple de senyeres i de banderes vermelles. Eren temps en què es discutia quina podia ser la bandera representativa de les Illes o Mallorca. El Partit Socialista de les Illes defensava la bandera amb la franja del castellet, mentre que altres grups donaven suport a la senyera quatrebarrada sense cap afegit. La discussió es decidí de forma salomònica, es penjaren dues grans banderes, una de cada casta, per presidir l'acte. Hi assistiren un milenar de persones.

Es recobraren les activitats lúdiques i festives prohibides quan el general Francisco Franco era encara viu. Una de les festes que l'Obra Cultural recuperà fou la dels Darrers Dies que tingué molta ressonància a la resta de l'illa durant una sèrie d'anys. Un any però aquestes disbauxes es convertiren en problemàtiques. En concret, fou l'any 1978 quan s'elaborà un díptic anunciador. Hi apareixia un guàrdia civil dins un poal de fems, completament ebri, amb una botella a una mà i una carraca a l'altra. El fet fou denunciat i hagueren de comparèixer al govern militar la presidenta de l'OCB montuïrera, Joana Jordà Gomila -*Confitera*-, el dibuixant Antoni Rotger i l'impressor Josep Sitjar. Aleshores totes les qüestions relacionades amb la Guàrdia Civil eren tractades pels tristes coneguts TOP (Tribunals d'Ordre Públic). Tan sols el procés de democratització que es duia a terme a l'Estat evità que la qüestió adquirís un caire més perillós per als implicats.

Al mateix temps la delegació de

l'OCB dugué a terme actes reivindicatius amb una forta càrrega política com la sol·licitud, el 1976, de realitzar un homenatge, dins les festes patronals, al que fou batle de la República Joan Mas i Verd -*Collet*-, assassinat als començaments de la Guerra Civil o la col·locació, juntament amb el PSOE local, la tardor de l'any 1977, d'una làpida al cementeri per recordar els republicans morts durant la Guerra civil en defensa de la llibertat. Es va recollir terra de Porreres, Palma i Sencelles -llocs on foren afusellats- per dipositar-la sota de la làpida. Moltes famílies que acudien cada any a Palma a deixar rams de flors el dia de Tots els Sants, ho feren a partir d'ara al cementeri de Montuïri.

També dintre del món de la política local s'entrà en confrontació amb altres institucions més conservadores, en especial la parròquia. El lloguer del menjador públic del Puig de Sant Miquel² i la seva reconversió en restaurant provocà fortes crítiques d'alguns grups i persones de la població³. El 27 de març de 1975 surt a la premsa, en concret al *Diario de Mallorca*, un escrit a la secció de Cartas al director que qüestionava les obres realitzades al restaurant del Puig de Sant Miquel. Alguns sectors del poble suposaren que l'escrit havia estat confeccionat pels membres de l'Obra. Aquests ho desmentiren a l'acta posterior del mateix mes però al mateix temps li'n donaren suport. L'escrit diu així "Aquesta carta que mostra una dura però encertada crítica contra el rector de Montuïri don Guillem [Rigo] és atribuïda erròniament als membres directius de l'O.C.B. [de Montuïri], cosa totalment equivocada.

La qüestió degué deixar les relacions amb l'església local més malferides del que estaven abans ja que el mes de juny, mitjançant un escrit, es demanava al rector que la revista *Bona Pau* -depenent aleshores de la Parròquia- s'escrivís en mallorquí. L'acta reflecteix clarament la tensa situació quan irònicament esmenta que la demanda s'ha de fer amb molt de "tacte ja que les relacions entre la parròquia i la delegació de l'OCB no són de lo millor."

També sorgiren confrontacions amb l'Ajuntament. El setembre de 1976, amb motiu de l'actuació dels cossiers per les festes de Sant Bartomeu, segons sembla, l'agrupació es negà a ballar. Un dels inductors a la negativa fou el secretari de

Taller mecànic Planxa i pintura

Constantino Ruiz Gonzàlez

C/ Ramon Llull, 46 • Tlf. 64 61 84 • Montuïri

la junta directiva de la delegació Pere Arbona Mayol –Ferreret-. Aquest fet va ser interpretat per part d'alguns veïns del poble com a un rebuig de la delegació a cooperar amb l'Ajuntament, és a dir, per motius polítics.

Tot aquest enrenou provocà que Pere Arbona presentàs la dimissió com a secretari de la delegació.

El fet suposà una reflexió sobre el grup de balladors, el que significaven per al poble de Montuïri i per la cultura de l'illa en general. Creiem prou important com es reflecteix la qüestió a l'acta: "Passàrem després a discutir el futur dels cossiers. Estudiarem els molts de perills que hi ha de que es converteixin en una cosa folklòrica (projecte de n'Oliver de Ciutat de crear "Els cossiers de Mallorca") i emprada pel turisme, si aquesta dansa cau en mans de grups de gent que no tingui clar el paper que els cossiers tenen com a cultura del nostre poble."

També es critica l'actuació del Patronat de la Música que no havia fet res per conservar-los.

Després de les reflexions sorgiren les propostes:

Pere Sampol Mas –Sampol- proposa que la junta directiva de l'Obra Cultural demani al grup de cossiers, a l'Ajuntament i al Patronat de la Música la gestió i responsabilitat total sobre el grup de dansadors.

Pere Arbona Mayol proposà que fos el flabioler l'encarregat del grup, amb l'ajuda econòmica de l'Ajuntament, que és així com sempre s'havia fet.

Antoni Mateu Socias explicà que ell, com a flabioler, se'n responsabilitzava totalment dels cossiers i de seguir endavant.

També a la mateixa reunió es parla sobre les crítiques sofertes per la delegació des de diferents sectors del municipi i la postura dels membres de l'Obra respecte a aquests atacs: "*Davant unes fortes crítiques que s'han fet a l'Obra aquest estiu⁴ (massa politització, atacs de ser comunistes, catalanització, retreure vells odis, homenatge a Joan Mas Verd –Collet-, xafarderies de que cobram dels partits i que ens posen multes, etc.)*

En el carrer de Baix, damunt allà on ara hi ha l'"Anònim," s'hi va instal·lar la delegació de l'Obra Cultural Balear

i que pensam que han estat motivades per la dreta que vol presentar-se a unes eleccions i nosaltres els hi feim nosa, acordam fer una feina amb més diplomàcia, una feina de base i anar tots els de sa Junta molt més units com a ideologia i no fer manifestacions poc serioses."

S'acceptà la proposta d'Antoni Mateu, sempre que l'Ajuntament li donàs tota la responsabilitat i mantingués la seva ajuda econòmica.

Durant aproximadament quatre anys l'Obra cultural es constituí en una associació aglutinadora d'activitats que donaren a Montuïri una empremta progressista dintre aquella Mallorca enclavada encara al més pur franquisme.

La delegació anà poc a poc decaient fins a la seva total desaparició. La immer-

sió de molts dels seus integrants als nous partits polítics que anaven emergint, especialment als nacionalistes com el Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) -al qual s'incorporaren elements com Antoni Mateu Socias –Rei- i Pere Sampol Mas –Sampol-, el Partit Socialista de les Illes (PSI) amb Bartomeu Garcias Moll –Saldadet- i posteriorment el Partit Socialista de Mallorca (PSM), debilità a l'Obra i fou aprofitat per la dreta local per associar-la amb aquests nous corrents polítics aconseguint en part el seu desprestigi. Tanmateix el temps sempre posa les coses al seu lloc vertader

GUILLEM MAS MIRALLES

—Notes—

¹ La denominació "català" respecte a la llengua no apareix fins anys més tard.

² Aquest menjador era utilitzat gratuïtament per la gent del poble que havia de fer alguna celebració i no disposava de l'espai suficient.

³ Es recorda una manifestació, amb pancarta inclosa, aprofitant la festa del dia del Puig, el dimarts següent al dia de Pasqua.

⁴ L'estiu era temps de vacances per a molts. Alguns dels membres de la junta estudiaven fora o residien a Palma a l'hivern. Per tant, l'estiu s'animava.

N.de la R. Aquest treball fou presentant a les XIX Jornades d'Estudis Històrics Locals i posteriorment publicat per l'Institut d'Estudis Balearics.- Palma, 2001

PREFABRICATS

FABRICACIÓ DE

BALUSTRADA I

BIGUES DE Tauló

IMITACIÓ FUSTA

MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

Servei de transport propi per a tota l'illa

Magatzem i oficina

Ctra. Palma-Manacor, km. 28,5 • 07230 Montuïri (Mallorca)

Tlfs. magatzem: 971 64 67 44 • 971 64 60 95

Tlf. particular: 971 64 61 73

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Aprenentes de cosidores

Aquestes cinc joves anaven l'any 1946 a aprendre "corte" a ca na Maria "Món", on hi vivien i n'ensenyaven unes al·lotes externes que per aquest motiu havien vingut a viure a Montuïri. A l'entretant una d'elles es va casar i naturalment a les noces hi foren convidades i hi anaren aquestes cinc aprenentes, les quals i per aquest motiu –era un dia feiner– es varen posar el vestit nou; i vet ací el motiu pel qual es feren aquesta foto. Elles són: Sebastiana "Xorri", Maria "Brines", Maria "Món", Joana "Pelut" i Antònia "Brines". Cal afegir que aleshores la més joves d'aquestes sols tenia 14 anys.

Records d'infantesa

Ajudant de pastor

Tot el temps que vaig esser petit era d'aquells nins molt mals de governar pels seus pares, tant és així que moltes vegades, obligat, amb amenaces i amb unes corretjades vaig haver de fer allò que em manaven.

Després de Ca ses Monges m'enviaren a escola. I així fou com vaig assistir amb més o manco constància a les classes que a Montuïri donaven els mestres Mir i Perelló; però ni amb un ni amb l'altre vaig aprendre les primeres lletres. No era estrany perquèavorria l'escola. Així era d'indolent.

Això féu que mon pare hagués de prendre dràstiques determinacions. Quan sols tenia devers 10 anys em va llogar al Puig Moltó i allà feia d'ajudant

de pastor. Mentrestant anàvem a pasturar les ovelles, m'entretenia, ajudat del mateix pastor, a llegir les lletres grosses dels papers que embolicaven els *caramel·los*. I essent que ho vaig repetir una i altra vegada vaig arribar a aprendre algunes lletres, però encara sense saber confegir paraules. I així i cavil·lant, vaig arribar a comprendre per què mon pare em llogà. I per això un dia, al cap d'haver passat uns mesos i ja cansat d'aquella vida, m'hi vaig acostar i li vaig expressar el meu desig de tornar anar a escola.

Em va semblar que n'estava content. Al cap de pocs dies ja deixava la guarda i tornava a escola, però aquesta vegada amb el vicari Munar. Fou aleshores i

amb aquest capellà i mestre com poc a poc vaig aprendre aquells coneixements que ja em tocava saber. Poc a poc em vaig familiaritzar amb els llibres i les lletres m'entraven. Ara bé, estudiar una carrera no era per a mi.

Així que passats uns anys ja sabia llegir i escriure i vaig tornar al camp on hi vaig romandre fins que als 18 anys m'incorporava voluntari a l'exèrcit, a Sanitat. Allà, al poc temps d'haver jurat bandera –era el dia de Sant Sebastià de 1941– feia pràctiques i anava a classe per obtenir el carnet de conductor. Ho vaig aconseguir tot d'una i sempre n'he estat content; tan, t que ara, a punt de complir els 80, encara conduec gràcies al carnet d'aquell temps.

ALA

(El qui ho contava volgué amagar la seva personalitat amb aquest pseudònim)

Els equips de Benjamins (esquerra) i Juvenils que en el Torneig de sa Llum aconseguiren esser campions dels seus grups

XXX TORNEIG DE SA LLUM

Benjamins F-7 i Juvenils, campions els seus grups

El equip montuïrers comencen amb il·lusió els torneigs de futbol

Ja conclòs el torneig de la Llum i del que tot seguit en donarem compte, de bell nou comença el torneig de lliga de futbol en el què hi participen equips montuïrers de categoria nacional, regional i de futbol base.

En rebre aquest número ja s'haurà començat la temporada 2002-2003 en les divisions de categoria nacional, ja que l'inici està assenyalat per l'1 de setembre. El Montuïri, una vegada més participa a tercera nacional i el primer partit s'haurà jugat en Es Revolt aquest 1 de setembre contra el Platges de Calvià. No manca dir que els de la vila l'emprenen amb molta il·lusió i esperem que aquesta es tradueixi en bons partits.

A segona regional hi torna haver representació montuïrera, si bé aquesta categoria no comença fins dia 15 d'aquest setembre i els de la vila ho faran aquí contra l'Atlètic Peguera. Son 18 equips i el calendari assenyala el darrer encontre per al dia 25 de maig.

El juvenils aquesta temporada no es junten amb els del Pla. Això farà que els puguem veure jugar en Es Revolt. En el primer partit de la competició els nostres jugaran aquí dia 29 contra l'Atlètic Balears. Ho fan a tercera regional i el seu grup el componen 16 equips.

A la categoria de Cadets també estava previst participar, però dificultats d'última hora i estant ja editat el calendari, han hagut de desistir.

Els Infantils de Futbol-7 de Montuïri començaran dia 5 d'octubre i jugaran a

la vila contra Ses Salines. Ho fan en el grup A, el qual està compost per 12 equips.

Els Alevins també participen a Futbol-7 i ho fan en el grup A. Son 18 equips i la competició s'iniciarà el 21 de setembre, dia en què els nostres jugaran a Sineu.

El partit de Sant Bartomeu entre el Montuïri i el Cardassar, degut a la pluja, se s'uspengué als 23 minuts amb el marcador 1-0 a favor del Montuïri.

TORNEIG DE SA LLUM

La XXX edició del Torneig de sa Llum va discórrer d'una manera semblant a la d'anys anteriors. La inaugura-

ció amb un to de solemnitat se celebrà el diumenge dia 4 d'agost i la cloenda i lliurament de trofeus tengué lloc la nit del divendres dia 16. Enguany hi participaren 36 equips dividits en grups de 4; per tant foren 9, els grups. Hi hagué equips montuïrers a 5 categories: Juvenil B, Cadet A, Infantil B, Aleví i Benjamí F7. Quedaren campions els Benjamins F7 i el Juvenils B, i en contra, romangueren en darrer lloc els Alevins, Infantils i Cadets.

D'aquesta edició d'enguany cal esmentar l'esportivitat dels participants i l'interès que mostraren la majoria d'equips per assolir una bona classificació.

(Continua a la pàgina següent)

BAR - RESTAURANT

Can Miquel

Menú diari i a la carta

Hamburgueseria i Pizzeria

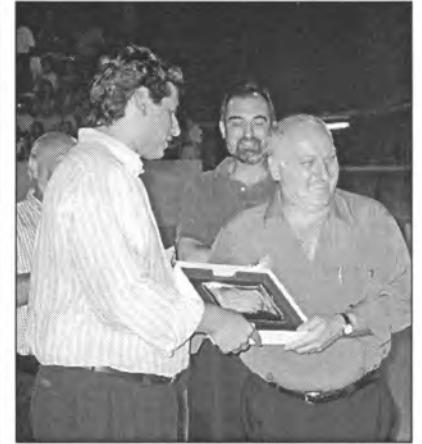
Carrer Palma, 194 • Tlf. 971 64 62 04 • Montuïri

L'equip de futbole en el Torneig de sa Llum

Els Infantils F-7

Joan Pocoví rebé una placa pels 25 anys de dedicació

(Ve de la pàgina anterior)

Resultats i classificacions

Els resultats i classificacions en el grups on participaren els cinc equips montuïrers foren aquests:

Benjamins F7

Montuïri, 2 - Campos, 0
Montuïri, 1 - Petra, 1
(Guanyador Montuïri per penals)

1 - Montuïri
2 - Petra
3 - Campos

Alevins

Montuïri, 0 - Peña Arraval, 7
Montuïri, 1 - At. Balears, 4
1 - Cide

2 - Peña Arraval
3 - At. Balears
4 - Montuïri

Infantil B

Montuïri, 1 - Son Cotoner, 5
Montuïri, 1 - Ramon Llull, 3
1 - Olímpic Manacor

2 - Son Cotoner
3 - Ramon Llull
4 - Montuïri

Cadet B

Montuïri, 2 - Independent, 4
At. Balears, 7 - Montuïri, 0

1 - Ramon Llull
2 - Independent
3 - At. Balears
4 - Montuïri

Juvenil B

Montuïri, 0 - Ramon Llull, 0
(Guanyador Montuïri per penals)
Montuïri, 2 - At. Balears B, 2
(Guanyador Montuïri per penals)

1 - Montuïri
2 - At. Balears B
3 - Ramon Llull
4 - Son Cotoner

TROFEU MIANOS

Els màxims golejadors del Toneig de sa Llum, de cada categoria i que reberen el "Trofeu Mianos" foren aquests:

Aleví: Joan Carles Celia Botella (Peña Arraval).

Infantil A: Joan Garcia (Ramon Llull)

Infantil B: Jesús Movilla Valverde (Olímpic Manacor).

Cadet A: Carles Martínez (Mallorca)

Cadet B: Daniel Ramírez Sánchez (Independent)

Juvenil A: David Sanahuja Sorribal (Mallorca)

Juvenil B: Santiago Lorenzo Bosero (At. Balears)

Carta al director

I la llum tornà per als juvenils del CE Montuïri

Sr. Director:

És desitjable que sols el fet de participar ompli les expectatives de qualsevol grup esportiu, però mai és tard per reconèixer el mèrit de qualsevol persona o grup. És just que el que la fa la pagui, encara que és molt més agradable donar fe dels èxits de qualsevol grup de companys i amics.

Jugar el torneig de la Llum, ens deia un jugador del CE Montuïri, és diferent: les ganes, la il·lusió de jugar és semblant com quan el dimoni fa esclafir les corretjades prop teu, encara que més aviat un se n'adona que li ha estampat un segell a la pell.

El segell a la XXX edició del torneig l'han posat un grup de joves de la categoria juvenil que deu anys després han quedat classificats en primer lloc, a més d'aconseguir el trofeu al millor jugador de la categoria. De bon gust que sia l'inici d'una nova etapa del futbol base al nostre poble.

Uns pares orgullosos dels seus fills

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

L'equip d'alevins en el Torneig de sa Llum

Autoritats i directius presidiren la inauguració del Torneig

ATLETISME

La IV Cursa popular celebrada dia 25 amb motiu de les festes de Sant Bartomeu fou tot un èxit. Es corria a la distància de 2 milles (3.218 m).

En la categoria absoluta masculina (la prova reina) s'imposà l'atleta palmèsà Manuel Picó, actualment adscrit al Club Marató-Mallorca, emperò en breu s'integrarà al nou equip gestant i nostre, el "Club Atletisme Montuïri 91.8". Va establir una marca rècord de 9 minuts i 46 segons. Entrà tot seguit Vicenç Jiménez (de Sevilla), de la mateixa formació esportiva. El tercer lloc l'ocupà Joan Puigserver, de Sant Jordi. N'Esteve Barceló, del Club M. Mallorca entrà en setena posició, invetint-hi 10'41".

En la competició femenina va vèncer la campanera Fina Hisado, del Club ADA Calvià, marcant un crono de 12'10", superant àmpliament la jove corredora de Manacor (Atletisme Manacor), Bel Duran. En una meritòria sisena plaça arribà la montuïrera Cati Miralles –de sa Ferreria–, l'única fèmina valenta d'aquí que hi prengué part.

Miquel Canyelles va revalidar el triomf assolit l'any passat, confirmant així el seu bon nivell competitiu, amb 12'08", davant Tomeu Mora, Gabriel Nicolau –de ca na Poeta– i Tomeu Pont.

Cal destacar a la categoria de veterans D (de 55 a 59 anys) l'atleta local Joan Barceló Prohens (del Club Opel-Felanitx), el qual superà tots els seus contrincants, amb 12'35",

A les altres modalitats guanyaren:
Veterans A (40-44 anys): Fernando Megias
" B (45-49 " : Paco Algaba
" C (50-54 " : Toni Jurado
" E (60 i més): Basilio Martínez.

J. BARCELÓ

La cursa popular de St. Bartomeu a 2 milles fou molt participada

CICLISME

Les carrers ciclistes de les festes de Sant Bartomeu es varen reduir a dues proves a les quals no hi va participar cap corredor montuïrer. Fou una llàstima perquè a la vila ens agrada veure córrer el nostres. Per altra part cal dir que la concurrència de ciclistes tampoc fou

molt nombrosa i es voltava per l'avinguda d'Es Dau i pel carrer de Baix.
A la prova dels professionals la participació fou de 16, essent aquesta la classificació dels cinc primers: 1- Toni Vicens, 2- Xisco Horrach, 3- Abdon Vich, 4- Guillem Gayà i 5- Toni Abraham. A la de veterans n'hi pengueren part 8, i els cinc primers es classificaren així: 1- Tomeu Mercadal, 2- Pere Mulet, 3- Xisco Llompart, 4- Joan Bernat i 5- Pep Nadal.

Restaurant

Es Molí d'en Perons

Tlf. 971 64 60 99 • Carrer Molinar, 51 • Montuïri

Enguany a l'Altar Major a més de la imatge de Sant Bartomeu s'hi col·locaren alguns capells de cossiers adornats amb flors

Els cossiers possiblement ballaren l'oferta amb més impuls que anys anteriors. I reberen més aplaudiments

Les passades festes patronals

Per a la parròquia fou un gran plaer haver col·laborat a l'esplendor de les festes i enguany en concret haver fet possible que les danses finals dels Cossiers del dia de Sant Bartomeu tenguessin lloc a l'interior de l'església, fet que els feliços acceptaren de bon grat.

Curset Prematrimonial

Convidam totes les parelles que pensin casar-se durant aquest any a participar en el curset Prematrimonial que es farà a la parròquia de Porreres del 23 al 27 de Setembre. Per a més informació adreçau-vos a la rectoria a l'hora del despatx parroquial.

Festa de Sant Miquel

Amb motiu de la festa de Sant Miquel (dia 29 de setembre), també aquest any volem celebrar l'Eucaristia al peus de la Mare de Déu de la Bona Pau. Creiem que si el temps ens ho permet, el dissabte dia 28, podria ser una bona ocasió per seguir amb els tradicionals sopars a la fresca. Aquest any, el farem al Puig després de l'Eucaristia. Els beneficis que s'obtinguin aniran destinats a la reparació de la teulada de l'Església de Sant Bartomeu que, degut al mal temps, està bastant deteriorada. Vos pregam participació i col·laboració per tal que el nostre sopar sigui un moment de goig i de diversió. Vos donarem més informació en el moment adient.

Col·lecta solidària a favor d'Argentina

La col·lecta del dia de Sant Bartomeu que férem a favor del projecte social que

coordina el Pare Pere Riera a la Patagònia (Argentina) ha estat de 622 euros. Agraïm la vostra aportació econòmica i la vostra solidaritat.

Catequesi de precomunió i comunió

Convidam tots els pares i mares que vulguin apuntar els seus fills a la catequesi de precomunió i comunió que ens

ho comuniquin al despatx parroquial a partir del dia 15 de Setembre.

Curset prebaptismal

Aprofitam per comunicar a tots els pares, mares i padrins dels nins/es que han de ser batejats durant els mesos d'octubre, novembre i desembre a participar al curset prebaptismal que farem el dijous dia 3 d'octubre a les 2100 a la rectoria.

Educar a donar gràcies, ensenyar a ser agraïts

En certa ocasió un alumne recent llicenciat dels seus estudis universitaris es va dirigir al rector de la facultat que pertanyia per acomiadar-se'n després d'haver obtingut una brillant carrera al llarg de cinc anys d'estudis. L'alumne abans de partir va demanar al rector "què devia". El rector de la facultat tot sorprès li va demanar si havia pagat totes les matricules, inscripcions, l'estada a la universitat, etc. al llarg d'aquests anys d'estudi. El graduat li digué que puntualment havia pagat totes les despeses que ell ocasionava. Llavors el rector li demanà estorot: "perquè em demanes què deus si tot ho has abonat". L'alumne insistí dient: "què dec als professors que he tingut per tot el que m'han ensenyat!". Perquè el que he après no té preu; val tant, que no sé quin és el meu deute.

El recent llicenciat pretenia amb aquest gest agrair tot el que els seus professors, amb els seus estudis, dedicació i docència, havien pogut transmetre al nou titulat.

Quin gest més maco és el fet de reconèixer que tot ho hem rebut, tot ens ho han donat, tot ha vingut dels altres. Res no és nostre, sinó adquirit per la transmissió dels altres.

Pensem quantes coses hem après, hem rebut, ens han donat; i siguem agraïts pel que som i tenim, més que ambicionar el que ens falta.

Sigui quina sigui la nostra situació, siguem agraïts amb el nostre Bon Mestre que tant ens ha ensenyat a través de tant de mediadors. I facem nostres les seves paraules: "Gratuïtament ho heu rebut, donau-ho també gratuïtament". (Mt 10, 8b).

Pluviometria

Agost de 2002

Dia 5	0,2 litres m ²		
" 9	24'6	"	"
" 10	10'1	"	"
" 22	8'1	"	"
" 24	32'6	"	"
" 26	3'4	"	"
" 27	1'6	"	"
Total	80'6	"	"

Temps passat

10 anys enrere

Setembre de 1992

Canvi de rectors

Dia 5 de setembre de 1992 es féu el relleu de rectors: Pere Orpí, que havia estat rector els cinc darrers anys, deixava Montuïri per responsabilitzar-se de la Colònia de Sant Jordi. I Onofre Torres venia a Montuïri per regentar la nostra parròquia. El vicari episcopal va presidir la cerimònia.

25 anys enrere

Setembre de 1977

Don Guillem Rigo se'n va

El qui havia estat vicari durant dos anys (1966-68) i rector, els set darrers, a mitjan mes de setembre de 1977 va deixar la rectoria de Montuïri per anar-se'n a la del Coll den Rabassa. Havia treballat molt entre els nins, joves i esport.

50 anys enrere

Setembre de 1952

Matrícula de cans

A conseqüència d'una epidèmia, l'Ajuntament va ordenar el setembre de 1952 que fossin vacunats tots el cans i també que es fes un registre de matrícula i s'establís un arbitri.

Els Cossiers, a Barcelona

Amb motiu de les festes de la Mercè i prèviament convidats, el Cossiers de Montuïri participaren a Barcelona a les festes de la Mercè, el setembre de 1952.

100 anys enrere

Setembre de 1902

Segregació cap a Vilafranca

S'havia de segregar una part del terme de Sant Joan per incloure'l al de Vilafranca. Es va demanar informació a l'Ajuntament de Montuïri i aquest a la sessió de dia 30 de setembre de 1902 va acordar la conveniència de segregar la part que era confrontant amb el poble de Vilafranca per afegir-lo a dit municipi.

Noces d'or

28 agost 1952

Damià Vaquer Tous "Carreró" amb Sebastiana Verger Gomila "Rua".

6 Setembre 1952

Joan Bergas Carbonell (de Maria de la Salut) amb Jerònia Gallard Amengual (Gallard).

Apotecaries

8 Stbre. Vilafranca | 22 Stbre. Montuïri
15 " Ariany | 29 " Petra

Cuinar en casa

Mantegats

(Mantecados)

Ingredients

1/4 kilo de farina fluixa
1/4 kilo de sucre pòls
1/4 kilo d'ametla torrada i capolada
1/4 kilo de saïm

Elaboració

Es mesclen tots els ingredients, es fan bolletes semblants a pilotes, es posen damunt una llauna i a cada un els apriam un poc amb la mà. Han de coure amb poc foc un 15 minuts i en haver refredat ja es poden menjar.

JOANA RAMONELL VERGER
"MIANES"

Demografia

Agost de 2002

Naixements

Dia 3.- Miquel Miralles Fiol, fill de Josep i Catalina.

Dia 18.- Joana Maria Ferrà Bauzà, filla de Joan i d'Antònia.

Dia 20.- Carlos Javier Orta Naranjo, fill de Vicente i de Karla.

Defuncions

Dia 11.- Antoni Arbona Muntaner, casat de 86 anys.

Glosa

A Tomeu Penya

En Tomeu Penya ha arribat an es poble montuïrer si Déu vol, fins l'any que ve. Si jo hi som recordaré com cada any, fer-li es glosat.

És molt famós i honrat, mai ha fet cap mal paper; tot Espanya el coneix bé, sabem que és vilafanquer, jo també, d'on ell és nat.

Es qui n'estigui endarrer que vengui i li mostraré: de clucs ulls sé es seu carrer: dos canots grossos els té i crec que mai li han entrat.

De tot això que he contat no crec anar equivocac, sa veritat, com la té.

AMADOR FONT

VERGER

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Ctra. Montuïri a Porreres, Km.1 • Tel. 971 646 695 • Fax 971 161 503

MONTUÏRI

Les fotos més significatives de les festes de Sant Bartomeu 2002

- 1- Capells dels cossiers a l'Altar Major
- 2- Moment del concurs de dibuix
- 3- Cusa de carretons
- 4- Corregudes de la segona festa
- 5- Reproducció reduïda del primer dibuix de Mateu Rigo que publicarem a **Bona Pau** (Gener 1982)
- 6- Trial indoor de motos
- 7- Corregudes de cintes
- 8- Els cossiers ballen "Es Mercansó" dins l'església davant les autoritats

